

Клапощук Микола Миколайович
викладач кафедри спеціальних дисциплін
Криворізького факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ПАТРУЛЬНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПРИ ЗУПИНЕННІ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ З ВИСОКИМ СТУПЕНЕМ РИЗИКУ

Поліцейські на шляху своєї професійної діяльності стикаються з низкою питань, вирішення яких потребує високопрофесійної підготовки. В першу чергу, це забезпечення прав і свобод людини, протидія жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню, дотримання антикорупційного законодавства, толерантність та недискримінація у роботі поліцейських, взаємодія з населенням на засадах партнерства, ефективна комунікація, дії поліцейського на місці події тощо. Серед зазначених питань діяльності патрульного поліцейського одним з визначних напрямків є тактична підготовка, заходи безпеки поліцейського під час виконання своїх професійних обов'язків, діяльність патрульного із забезпечення безпеки дорожнього руху, превентивна (профілактична) поліцейська діяльність з перевіркою документів.

Протягом своєї кар'єри у правоохоронних органах патрульні сотні разів зупинять автомобілі для перевірки. Від рівня їх професійної підготовки, насамперед від умінь та навичок з тактико-спеціальної підготовки, тактики самозахисту і дотримання заходів особистої безпеки, залежить їхнє життя та життя громадян, які потребують захисту [3]. Патрульному, щоб досягти успіху, потрібно постійно оцінювати всю ситуацію до зупинення транспортного засобу, під час фактичного зупинення та після здійснення зупинення.

Зупинення транспортного засобу для перевірки з високим ступенем ризику є подібним до зупинення з невідомим ступенем ризику і передбачає необхідні заходи безпеки, в першу чергу це необхідне прикриття, а також підтвердження інформації черговому.

Контакт з підозрілими особами, які перебувають у зупиненому транспортному засобі, має відбуватися в певній послідовності. В першу чергу, через засоби підсилення мови слід наказати водієві зупинити двигун, вийняти ключ із замка запалювання, опустити скло вниз на дверях автомобіля, висунути назовні обидві руки і тримати долонями догори. Пасажиру попереду наказати також опустити скло вниз на дверях автомобіля, висунути назовні обидві руки і тримати долонями догори. Ті ж самі вимоги повинні виконати й пасажири позаду. Якщо скло на задніх бокових дверях автомобіля неможливо опустити вниз, то пасажирам позаду дати команду покласти руки перед собою на підголов'я переднього сидіння долонями догори [4]. Патрульний поліцейський основного підрозділу наказує водію першим вийти з транспортного засобу. Водій виходить спиною вперед. Поліцейський наказує водієві підняти руки вгору або покласти їх на дах автомобіля (*як варіант*: дає команду водієві покласти ключі від замка запалювання на дах автомобіля (при зупиненні легкового автомобіля)).

Поліцейські контролюють поведінку водія, подаючи чіткі команди (простої команди, нічого надзвичайного), при цьому не забуваючи контролювати поведінку пасажирів. Патрульні поліцейські (основний підрозділ і підрозділи прикриття) виходять з автомобілів і займають позицію за патрульними автомобілями, використовуючи їх як прикриття.

Поліцейський основного підрозділу наказує водієві підняти руки, повернутися спиною до нього і рухатися спиною вперед.

Не потрібно заважати поліцейському, який вступає в контакт з водієм, подавати команди і контролювати підозрюваного. Кожен поліцейський контролює свій сектор і при зміні ситуації негайно реагує, голосно подаючи команди підозрюваним, у випадку збройного опору застосовує зброю без попередження [1].

Поліцейський підрозділу прикриття підтримує радіозв'язок й інформує чергового та додаткові підрозділи поліції про свої дії та зміни в обстановці, викликає необхідне підкріплення при ускладненні ситуації.

Один поліцейський відповідає за фізичний контроль підозрюваного, в той час як інші контролюють автомобіль. Поліцейський, який контролює водія, зупиняє його рух, коли той зайде за лінію заднього бамперу патрульного автомобіля основного підрозділу. До водія, який підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, поліцейський застосовує спеціальний засіб – кайданки, для обмеження рухомості, проводить поверхневу перевірку і залишає його біля патрульного автомобіля під наглядом поліцейських [1].

Далі поліцейський основного підрозділу наказує пасажирові попереду опустити скло вниз на дверях автомобіля, висунути назовні обидві руки і тримати долонями догори, виходити з автомобіля спиною вперед через місце водія. Наказує пасажирові підняти руки вгору і рухатися спиною вперед до патрульного автомобіля. Поліцейський зупиняє рух пасажира, коли той вийде за лінію заднього бамперу патрульного автомобіля основного підрозділу. До пасажира, який підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, поліцейський також застосовує спеціальний засіб – кайданки, для обмеження рухомості, проводить поверхневу перевірку і залишає його біля патрульного автомобіля під наглядом поліцейських [1].

Вихід пасажирів, розташованих на задньому сидінні підозрюваного автомобіля, здійснюється через ліві двері автомобіля (двері, які краще видно і контролюються поліцейськими) по одному, по черзі. Рух і затримання кожного з них відбувається аналогічно до попереднього пасажира і водія. Всі затримані розташовуються в одному місці і знаходяться під постійним наглядом поліцейських. Після отримання інформації від підозрюваних про кількість пасажирів в автомобілі, поліцейський перевіряє надану йому інформацію шляхом подачі команди про вихід із затриманого транспортного засобу можливого підозрюваного, тобто діє за принципом «1+1» (де є один, там має бути й другий).

При високому ризику зупинення транспортного засобу в темний час доби поліцейські максимально використовують освітлення патрульних автомобілів додаткових підрозділів для отримання переваги під час проведення переміщення і затримання підозрюваних.

Двоє поліцейських під постійним контролем своїх колег проводять поверхневу перевірку автомобіля підозрюваних з метою виявлення осіб, заборонених предметів і знарядь скоєння правопорушення.

Завершення перевірки транспортного засобу патрульними поліцейськими, при високому рівні ризику, закінчується поверхневою перевіркою багажника автомобіля підозрюваних з метою виявлення заручників, заборонених предметів і знарядь скоєння правопорушення, а також майна здобутого, злочинним шляхом.

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015.

2. Інструкція із заходів безпеки при поводженні зі зброєю: Наказ МВС України № 70 від 01 лютого 2016 р.

3. Бортник С.М., Моргунов О.А. Тактика самозахисту та особистої безпеки працівників Національної поліції України: метод. рек. / за заг. ред. В.В. Сокурєнка // МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підготовки ф-ту № 2. Київ: ФОП Кандиба Т.П., 2017. 136 с.

4. Тактико-спеціальна підготовка: посібник / упорядник М.М. Почтовий, рецензент М.В. Верповський / МВС України, Дніпропетровський держ. ун-т внутр. справ, Кривий Ріг, 2011. 129 с.

5. Посібник підготовки до занять по модульній програмі кандидатів на посади міліціонерів патрульно-постової служби / укл. С.І. Лещенко, Ю.О. Талалай, С.В. Валах, В.Б. Гуль, М.М. Клапошук, В.М. Мандригель, С.О. Мішенін, В.М. Сазонов; рец.: Ю.А. Ведерніков, О.М. Черевач // Училище проф. підгот. прац. міліції при Юридичній академії МВС України. Кривий Ріг, 2005. 544 с.

Кравченко Наталія Миколаївна
старший офіцер навчально-методичного
відділення Київського факультету
Національної академії
Національної гвардії України,
ад'юнкт Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ: ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ

Особливостями професійної діяльності особового складу сил охорони правопорядку є постійне нервово-психічне напруження, фізичне перенавантаження, дефіцит часу для прийняття рішень, можливість виникнення нової складної ситуації чи погіршення наявної.

Зазначені психологічні особливості професійної діяльності особового складу сил охорони правопорядку вимагають використання сучасних науково обґрунтованих підходів до розроблення та практичного впровадження заходів морально-психологічного забезпечення професійної діяльності особового складу сил охорони правопорядку [1].

Таким чином, у правоохоронних формуваннях України морально-психологічне забезпечення є об'єктивною необхідністю, яка сприяє підтриманню готовності та здатності виконувати завдання службово-бойової діяльності.

У працях вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема, В.Г. Андрусюка, Л.М. Балаба-